

En gotländsk cowboy

Kofösare, politisk debattör, och uppfinnare. Lantbrukaren Leif Andersson är en driven mångsysslare.

Hunden som snarkar på golvet och perkulatorns gurglande hörs tydligt i Leif Anderssons stora lantliga kök. Strax efter lunch står tiden i det gotländska kalkstenshuset nästan stilla. Det är lugnet efter stormen som lagt sig över gården efter gårdagens mastodontarbete. Då skördades och paketerades de 790 ton majs som Leifs kossor och tjurar ska få äta under många dagar framöver. Djuren på gården är av rasen Charolais. Stora, ursprungligen franska, nötdjur som föds upp för sitt goda kött. För Leif som vuxit upp på bondgård var yrkesvalet helt naturligt. Det finns ett skratt i de nyfiket plirande blå ögonen när han berättar.

– Under ett år arbetade jag med att linda elmotorer på fastlandet. Men när våren kom kände jag mig bunden och det kröp i kroppen på mig. Jag var tvungen att komma ut, säger Leif Andersson.

Vid sjutton års ålder hade han redan bestämt sig för att fortsätta i sina föräldrars fotspår. Framsynt insåg dock föräldrarna att deras lilla gård inte var tillräckligt stor, så tillsammans med Leif köpte de därför den större gård där Leif idag bor med sin familj.

– Det var ett stort beslut för en sjuttonåring, men jag har aldrig ångrat mig.

För Leif är gården inte bara ett jobb, det är också hans fritid och hela hans livsstil. För tillfället är frun på semester i Turkiet tillsammans med dottern Linda.

– Att ligga på en sandstrand är inte något för mig. Turistresor är för tråkigt. Lantbruket är ju både

mitt jobb och min hobby, jag åker hellre till andra länder för att lära mig om hur de sköter sina gårdar där istället för att bara turista.

Och resorna har tagit honom till alla jordens hörn.

Ett stenkast från bostadshuset går gårdens stora nötdjur. De står för tillfället lugnt idisslande och verkar inte bry sig nämnvärt om sin omvärld. Men då och då skenar plötsligt hela flocken från ena sidan av hagen till den andra. De enorma kreaturen på flera hundra kilo springer förvånansvärt fort och ovana betraktare backar instinktivt bort några steg. När en flock sådana här jättar börjar springa vill man inte stå i vägen. Det är uppenbart att man kan bli dödad.

– Det finns en doktor i Amerika som kan prata med djur, säger Leif och ler lite finurligt.

– Det är en forskare som arbetar med hur man kan läsa av sådana här djurs beteende för att undvika olyckor. Om ett djur till exempel betar sig osäkert inför en transport så måste man få in det till flockens mitt så att det blir tryggt igen. Annars sker det lätt svåra olyckor.

Svåra olyckor är tyvärr vanligt inom djurskötseln och något Leif känner till alltför väl. Han har själv blivit attackerad och ordentligt skadad, och en av hans nära kollegor stångades till döds.

– I Sverige arbetar vi av tradition ofta ensamma medan man i andra länder är fler när man arbetar med djuren. Sydamerikanska gauchos eller amerikanska cowboys jobbar till exempel med häst och lasso eller fyrhjuling, och då behöver man vara fler. I Sverige har vi traktor till allt och då blir det ensamarbeten. Kan det inte göras med traktor så blir det inte gjort alls här, skrattar Leif men fortsätter strax allvarligt.

– Ensamarbete inom djurskötseln leder till olyckor. Det är till och med fler dödsolyckor än inom byggbranschen, men det får inte alls så mycket uppmärksamhet.

Men Leif är ingen människa som sitter still när han ser något som borde rättas till. Istället har han uppfunnit säkerhetslösningar anpassade för svenska förhållanden, till exempel ett slags bur som man kan fästa på traktorn för att fånga in och väga

djur utan att själv behöva gå i närkontakt med dem. Det har blivit fler uppfinningar genom åren och på kontoret hänger många diplom och priser som uppfinningarna vunnit.

Solen har hunnit passera sin högsta punkt när hunden Fido och hans husse Leif visar vägen till en av djurhagarna. Vinden bär med sig enstaka råmanden tillsammans med lukten av vad som med fint ord kallas gödsel. Innan Leif går in i hagen stannar han upp och studerar varje djur en stund.

– Jag tittar på varje individ för att se att allt är okej, säger han.

Först efter att ha konstaterat att alla djur verkar vara i form och trygga med vår närvaro går han in i hagen. Långsamt och försiktigt rör han sig inåt hagens mitt innan han sätter sig på knä med Fido bredvid sig. Strax närmar sig bjässarna och när Leif sträcker ut handen mot det närmste djuret låter det sig villigt klappas. Olyckor och svårigheter känns avlägsna när en äldre man och hans svansviftande kompis kelar med kossorna i den varma höstsolen. Men plötsligt ändras scenen i hagen då Fido gör några krumbuktsprång. Under ett kort ögonblick står alla kossor helt stilla innan de samtidigt skenar iväg. Mitt i kaoset står Leif och skrattar, det verkar inte vara någon fara. Senare förklarar han att hunden brukar leka med korna, det var ingen farlig situation.

Åter vid det stora köksbordet berättar Leif om sin syn på hur lantbruksyrket har utvecklats genom åren.

– Det är mycket som är svårare idag än förr. EU:s byråkrati är till exempel helt jävla bedrövlig. De gör oss lantbrukare bidragsberoende och förstör den naturliga marknaden för våra produkter.

– Priset på mina varor varierar jättemycket över året eftersom att marknaden inte får bestämma själv. Och svenska köttbönder får på tok för dåligt betalt i förhållande till övriga Europa för att de stora livsmedelskedjorna har en så katastrofalt ineffektiv hantering av våra varor.

Men Leif är som sagt ingen man som sitter still när han tycker något är fel. Istället reser han flitigt för att se hur andra länders branschfolk sköter sina affärer. Engagemanget har mynnat ut i en ganska gedigen forskning om hur man skulle kunna förändra regelverk och marknad. Och hans idéer har fått visst gensvar både från jordbruksministeriet och från journalister.

– Lantbruket idag är rationaliserat, storskaligt och ensidigt jämfört med förr, och det är inte bra. Om jag till exempel skulle få in salmonella i proteinfoder från Brasilien så skulle åttio procent av mina inkomster försvinna för att köttjuren är en så stor del av min verksamhet. Förr hade lantbrukare fler ben att stå på, det skulle man behöva återgå till idag.

Han skrädder inte orden då han kritiserar saker. Men det är ingen bitter och uppgiven man som blickar ut genom

spetsgardinen i köksfönstret. Det är istället en mångsidig bonde som tycks ha en stor vilja att förändra saker till det bättre och som blickar framåt. Framåt mot nästa generation. När vi skiljs åt ska Leif åka en kort bit bort för att hjälpa sonen Tobias bygga på sitt nya hus. För Tobias behöver en bostad i närheten nu när även han börjat arbeta med gården.

**Henrik Gahnström
H10MP**